

7-78680891	05/09/2021	הארץ - כותרת	עמוד 11	1	8.55x36.16
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

החלוצים האלה מובילים לבלקניזציה

דימטרי שומסקי

לכאורה, קשה שלא להסכים עם עקיבא נוביק ("הארץ", 29.8): הגרעינים התורניים, הנאחזים בערים המעורבות במטרה ברורה וגלויה לקדם את יהוד המרחבים העירוניים, אינם אלא הצינונות בהתגלמותה. שכן, כמו המיזם ליהוד הגליל בימי ממשלת רבין הראשונה, כמו מפעל ההתנחלות בשטחי 1967 וכמובן, כמו החלוצים הסור-ציאליסטים מלפני הקמת המדינה – הגרעינים התורניים שואפים לשימורו ולהגדלתו של רוב יהודי בכל אזור בארץ ישראל שבו הדו-מינגטיות הדמוגרפית היהודית איננה מובנת מאליה.

ואולם, לאמיתו של דבר מדובר במבט נטול עומק של דוקטרינר אידיאולוגי, המתרפק על חלק מרעיונות העבר במנותק מהמציאות הממשית שבהווה. תכליתה המדינית הקיומית של החתירה להשגת רוב יהודי בארץ בעידן החלוצי הטרור-ממלכתי היתה ייסוד מדינה בת-קיימא שבה יזכו היהודים להגדרה עצמית לאומית, וכן ייהפך כו לאומה ארצית מודרנית, שתהיה מסוגלת לגבש מסגרות אור-חיות מכילות, שבתוכן יוכלו להתקיים ביחסי שלום ושוויון אור-חיים יהודים ושאינם יהודים גם יחד. בלא יצירת רוב יהודי בארץ או בחלק כלשהו ממנה אי אפשר היה לדמיין הקמתה של מדינה זו, משום שהקהילה הבינלאומית לא היתה מעלה בדעתה להכיר בחבל ארץ עם מיעוט יהודי בתור מדינת יהודים.

לעומת זאת, המשכת מגמת החלוציות בנוסח של טרום הקמת המדינה במטרה לחזק את הרוב היהודי בתנאים של מדינה קיימת – מערערת ללא הרף את יסודותיה האזרחיים של המדינה, תוך כדי זריעת ריב ומדון בין אזרחיה המשתייכים לקבוצות לאומיות ודתיות שונות. למגמות מעין אלה יש שם מדויק אחד – בלקניזציה – והרי מה שראינו כאן במאי היה ללא ספק סוג של בלקניזציה בועיר אנפין שניצתה, בין השאר, כתוצאה מהמאמצים הבוטים של הגרעינים התורניים לייחד את המרחב האזרחי הישראלי המשותף.

הגרעינים התורניים הם אחד הביטויים המסוכנים ביותר של האנטי-ציונות, שכן הם מערערים את יסודותיה האזרחיים של המדינה

כאשר תהליכי בלקניזציה במדינה נתונה הולכים ומתרחבים עלולות להיות לכך השלכות, שטיבן אינו משתמע לשתי פנים – התמוטטות מדינית ואזרחית, עד כדי חורבן טוטלי של המדינה. וכך, גם אם הגרעינים התורניים – כמו גם ההתנחלויות והמאחזים – מוזכרים לנוביק ולאחרים את הסבים החלוצים והצינונים למהדרין שלהם, למעשה הם תורמים בפעילותם ה"חלוצית" להרס המרקם האזרחי הפנימי של מדינת ישראל, ובכך פוגעים אנושות באותה תכלית מדינית עליונה שלמענה עמלו הסבים החלוצים.

זאת ועוד, תהיה זו אשליה להניח שההיגיון האתנוצנטרי המעוות, שמגמתו הדרה הדרגתית של האחר הלאומי מהמרחב האזרחי הישראלי, לעולם יישאר תקף אך ורק ליחסי היהודים כלפי מי שאינם יהודים. שכן, הדרת האחר, החיצוני לקולקטיב הלאומי, גורמת לשכלול מנגנוני שלילת השוני והאחרות אצל אותו קולקטיב לאומי פנימה – ובכך סוללת באורח בלתי נמנע את הדרך לרדיפה בלתי פוסקת של ה"אחרים" הפנימיים.

כך אפוא אין זה מקרי שאותו בצלאל סמוטריץ', הקורא נלהבות להמשך ההתנחלות היהודית על-פי המודל של ספר יהושע "בלוה, ברמלה, בירושלים, בעכו, ביהודה ושומרון, בנגב, בגליל, ברמת גן, ברמת אביב וברמת הגולן", הוא ראש וראשון למגוונים על טוהר הגזע היהודי ולמסיתים נגד עולים ספקי-יהודים. אכן, המגמה של זריעת ריב ומדון בין אזרחים יהודים וערכים, סופה שתולוג ותנחל בלב החברה הישראלית היהודית גופה.

אבות הצינונות המדינית היו ערים לחלוטין לכשלים האזרחיים המהותיים הללו של המשטרים האתנוצנטריים, מכיוון שהם היו מודעים לעובדה שהצינונות המדינית עצמה היתה תולדה מובהקת של אותם הכשלים – אלה שמנעו מהיהודים להשתלב במרחב האזרחי של מדינות מרכז אירופה ומזרח אירופה ערב הופעת הצינונות בהן. לכן שאפו הרצל, ז'בוטינסקי ואחרים להימנע משחזור כשלים מעין אלה בתוך המדינה היהודית העתידית ולכן הם שיוו לנגד עיניהם מודלים מדיניים-אזרחיים שויוניים, שבמסגרתם אי אפשר להעלות על הדעת את פרקטיקת יהוד המרחב על חשבון האזרחים הלא-יהודים.

כשל התמשכות המנטליות החלוצית על גלגוליה מן העבר הטור-רום-מדיני לתוך עידן המדינה, מודלים ציוניים-מדיניים מובהקים אלו מעולם לא יושמו במדינת ישראל – וכיום, בעידן הגרעינים התורניים, הסיכוי לקידום נראה רחוק מתמיד.

צודק נוביק: ביסודו ובמהותו, הדיון על הגרעינים התורניים לא נסב על ג'נטריפיקציה, כי אם על הגדרת הצינונות בימינו. אלא שלפני שמדברים על הגדרת הצינונות בימינו, מוטב להגדיר בכירור ובחדות מהם ביטויי האנטי-ציונות בימינו. ובכך, הגרעינים התורניים הם ללא ספק אחד המסוכנים שבהם, משום שבעודם מדברים ציונית-חלוצית שוטפת, הם כורתים כמו ידיהם את הענף המדיני-האזרחי שעליו יושבת זכות ההגדרה העצמית הלאומית של היהודים – שהשגתה היתה, אחרי הכל, המטרה הראשונה במעלה של הצינונות המודרנית.